

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՏՈՐ Կ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՅՈՒՆԻՍ 15, 1907

ԹԻԻ 24

ԱՐՏՕՆԱՏԵՐ Զ. Բ. ԿՐԻՆ

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳԻՐ Զ. Ս. ՊԱՐՆԸՄ

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ուսագիտ Զորս Եկեղեցական խորհուրդ 417. — Ապացոյց Իւ Յայտնութիւն 419. — Մանուկներու Բարեկամ Մը 421. — Եղիստրէի Սխալ Տեսութիւնը 422. — Մանուկներուն Ակումբները 423. — Օղանաւորդութիւն Դեպ Ի Բեւեռ 423. — Սայլըս Մարմըր 424. — Նշմարներ Մեր Դիտարանէն 425. — Հարցումի Մը Պատասխանը 427. — Աղօթքիս Պատասխանը 428. — Քաղաքական Լուրեր 429:

ԱՌԱՋԻՆ ԶՈՐՍ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

[Խմբագրական]

2.

343ին ժողով մը գումարեցաւ Սարգիկէի (Սոֆիա) մէջ, բայց այդ ժողովը տիեզերական չհամարուեցաւ: Ժողովը բացուեցաւ 170 եպիսկոպոսի ներկայութեամբ, բայց 76ը ձգեցին դացին և 94 մնացին: Տիեզերական երկրորդ ժողովը գումարեցաւ 381ին ի Կ. պոլիս, երբ Կայսրն էր Թէոֆոս Ա: Այդ Կայսրը ընդի Սպանիացի էր և Նիկիական հաւատքին մէջ մեծցած: Վաղենախոս կայսրը, որ մինչև 378 թուականը իշխեց, Արիոսական վարդապետութիւններու ջերմ հաւատացող էր, և եկեղեցական բարձր դիրքերը վարդապետութիւններու մէջ իրեն համակարծիքներուն կը տրուէին: Աթանասիոսի մահէն ետքը ուղղափառ հաւատքի երեք գլխաւոր պաշտպաններն էին Կապադովկացի մեծ եպիսկոպոսները Բարսեղ, Գրիգոր Նազիանզացի և Գրիգոր Նիւսացի: Թէոֆոս իր իշխանութեան սկսելէն քիչ ետքը Պատրիարքական աթոռ բարձրացուց Գրիգոր Նազիանզացին, որ Կ. պոլսոյ փոքր մէկ մատրան մէջ կը քարոզէր և որ Կ. պոլսոյ ժողովին մէկ մասին մէջ ալ նախագահեց: Սա, Ոսկերեքանէ ետքը, նախնի Յոսի եկեղեցիին ամէնէն պերճախօս քարոզիչն էր, և իր ձառերէն ոմանք մեղի հասած են իր արծակ և ստանաւոր ուրիշ գրութիւններուն հետ:

Երկրորդ մեծ ժողովը նոր հանդանակ մը չպատահաւ, այլ քանի մը կարեւոր փոփոխութիւններ և յաւելումներ եղան Նիկիական Հանգանակին մէջ: Ասանք էին գլխաւորապէս հանդանակին վերջը գտնուած նշուքին ջնջումը և Սբ. Հոգիին, Եկեղեցիին և փրկութեան ճանապարհին վերաբերեալ յօդուածներուն յաւելումը: Նիկիական Հանգանակը, որ այժմ կը դործածուի, Կ. պոլսոյ ժողովէն որոշուած ձեւն ունի, և թէ՛ արեւելեան, թէ՛ արեւմտեան եկեղեցիներու մէջ կը գործածուի, սատարելութեամբ որ Արեւմտեան Եկեղեցին «բղխեալ ի Հօրէ» ասացուածին կը կցէ «և յՈրդւոյ»: Այս ժողովով վերջնական պարտութիւն կրեց Արիոսականութիւնը:

Երրորդ ընդհանրական ժողովը Նիքիոսի մէջ գումարեցաւ 431ին, բայց ընտրեամբ և իր տարրքին կարեւորութեամբ շատ վար էր իր երկու նախորդներէն: Իր արդիւնքը եղաւ Կ. պոլսոյ պատրիարք Նեստորի և անոր կողմէ քարոզուած վարդապետութեան դատապարտութիւնը: Նեստոր պերճախօս և նախանձաւոր մարդ էր և անկողմնակալ պատմիչներու կարծիքով ուղղափառ իր հաւատքին մէջ, սակայն անափառ, անխոհեմ և դատողութեան մէջ տկար էր: Յիսուսի մօրը «Աստուածամայր» տիպաւոր տալու զէմ կեցաւ, նաև դատապարտեց

պաշտուածը որու կ'սկսէր ան առարկայ դառնալ այն ժամանակները: Առաջարկեց որ Մարիամու տըրուած տխուր «Բրիստոսամայր» ըլլայ փոխանակ Աստուածամօր: Իրաւունք ունէր ըսելու թէ Աստուած իբրեւ Աստուած չէր կրնար ծնիլ, նաեւ թէ պէտք է զանազանութիւն մը գնել Բրիստոսի Աստուածային և մարդկային ընտելաններուն միջև: Բայց այնչափ առաջ տարաւ այդ զանազանութիւնը որ երկու անձ ըրաւ զԲրիստոս: Կար, կ'ըսէր, ամբողջ ու կատարեալ մարդը Յիսուս Բրիստոս, որու քով եկաւ և ընակեցաւ Բանը անոր մկրտութեան ժամանակ: Կիւրեղ, Աղեքսանդրիոյ եպիսկոպոսը, Յունիս 22ին բացաւ ժողովը 160 եպիսկոպոսով, առանց Անտիոքի պատուիրակներուն ժամանման սպասելու, որոնք Նեստորի համակարծիք էին: Նեստոր նշողութեցաւ և պաշտօնանկ եղաւ: Եւ երբ Անտիոքի եպիսկոպոսները ժամանեցին, ասոնք ալ զատ ժողով մը կազմեցին և նշողեցին ու պաշտօնանկ ըրին զԿիւրեղ և զՄեմնոն, Եփեսոսի եպիսկոպոսը: Վերջին արդիւնքը այն եղաւ որ Նեստոր դատաւարութեցաւ և աքսորի մէջ մեռաւ: Ինչպէս գիտենք, իր հետեւորներն ունէր ան և փոքրիկ եկեղեցի մը կայ որ տակաւին անոր անունը կը կրէ:

Այս ժողովը չվերջացուց Բրիստոսի ընտելեան վերաբերեալ վէճը: Աղեքսանդրեան կուսակցութիւնը զՆեստոր դատաւարտելէ ետեւ միաբնակութեան միւս ծայրայեղութեան դիմեց: Բրիստոսի երկամտութիւնը մերժելու պահուն այնպիսի բացատրութիւններ տուաւ որոնք միանգամայն հերքեցին անոր կրօնակ ընտելութիւնը: Առանց ուղղակի այսպէս ըսելու, ներկայացուց զԲրիստոս իբրեւ Աստուածային Բանը մարդկային մարմնի մէջ ընակեալ, և ջնջեց անոր մարդկային ընտելութիւնը: Այսպէս այլևս ան չկրնար մեր Օրինակն ըլլալ, վասն զի մարդ չէր և անոր չարչարանքները և մահը այլաբանական լաներ էին լսկ: Կիւրեղ 444ին մեռաւ, և Դիոսկորոս, յոյժ անարժան մարդ մը, անոր յաջորդ կարգութեցաւ իբրեւ Պատրիարք Աղեքսանդրիոյ: Վարդապետութիւնը զոր յիշեցինք՝ Եւտիքական կոչութեցաւ Աղեքսանդրիոյ ծերունի քահանայի մը Եւտիքէսի անուամբ, որ սակայն անոր հեղինակը չէր: Սոյն վարդապետութեան վրայ Աղեքսանդրիոյ և Անտիոքի դպրոցներուն միջև մղուած միջնաբանութիւնները Եփեսոսի մէջ 449ին ուրիշ ժողովի մը գումարման առիթ տուին: Ժողովին նախադասեց Դիոսկորոս: Ամենաբուն միջոցներ գործածութեան և Եւտիքական հայեացքը ճշմարիտ վարդապետութիւն հռչակութեցաւ: Ժողովը

Եկեղեցիին նախատինք եղաւ և տակաւին կը կոչուի «աւագակներու ժողով»:

Երկու տարի յետոյ 451ին Եփեսոսի չորս ժողովը գումարեցաւ: Գումարողն էր Մարկիանոս, գումարման վայրը պիտի ըլլար Նիկիա և ժամանակը Սեպ. 1: Բայց յետոյ փոխութեցաւ տեղը, և ժողովը բացութեցաւ Քաղկեդոնի, արդի Գաղլէօյի, մէջ Հոկ. 8ին և տեւեց մինչև Նոյ. 1: Ժողովներուն ամէնէն մեծը եղաւ այս, վասն զի ներկայ էին Յ-Ճ հարիւր եպիսկոպոս, և Նիկիայ ժողովէն ետքը ամէնէն կարեւորն է վարդապետութեան տեսակէտով: Լեոն պապը երկու եպիսկոպոս և մէկ քահանայ զրկեց, բայց ասոնցմէ և Ափրիկեցի երկու եպիսկոպոսներէ զատ ժողովին բուր անդամները Արեւելի էին: Այս ժողովը վերահաստատեց «աւագակներու ժողովին» կողմէ պաշտօնանկ եղած եկեղեցականներու շատերը և Բրիստոսի անձին նկատմամբ վարդապետական յայտաբարութիւն մը հրատարակեց, որմէ կը քաղենք հետեւեալը. «Նոյն և մի Բրիստոս, Որդի, Տէր, Միածին, երկու ընտելեամբ ճանչցուած, անշփոթ, անփոփոխ, անանջատ և անբաժան, (երկու) ընտելաններուն սրտումը ընաւ իրենց միաւորութեամբ չջնջուելով, այլ իւրաքանչիւր ընտելեան առանձնայատկութիւնները պահուելով և մէկ անձի և ինքնութեան մէջ զուգընթացալով: Կը գաւանջնք ոչ թէ երկու անձի բաժնուող ու զատուող որդի մը, այլ նոյն և մի Որդի, Միածին, Բան-Աստուած, Տէր մեր Յիսուս Բրիստոս»:

Այս յայտաբարութիւնը վաւերացուեցաւ Կայսրին և Կայսրուհին ներկայութեամբ, և յետոյ Կայսրը հրամայեց որ Եւտիքականները պետութեան սահմաններէն վտարուին և անոնց գրութիւնները այրուին: Լեոն պապը հաստատեց վարդապետական սոյն յայտաբարութիւնը, բայց բողոքեց ժողովին այն որոշման դէմ, որով Կ. պոլսոյ Պատրիարքը իրեն հաւասար կը հռչակուէր:

Քաղկեդոնի ժողովին վարդապետութիւնը կըրնայ սապէս ամփոփուիլ. Երապէս մարդացաւ Աստուծոյ յաւիտեանական Որդին: Մարդեղութեան արդիւնքն եղաւ Աստուածամարդը: Ան երկու անձ չէ, բաղադրեալ էակ ալ չէ այն իմաստով թէ ոչ մարդկային է և ոչ Աստուածային, այլ ասոնց մէջ տեղը լան մը: Մէկ անձ է, որ թէ՛ մարդկային է թէ՛ Աստուածային: Այս ընդունուած հանգանակը կարեւոր և անհրաժեշտ զանազանութիւնը կ'ընէ անձի և ընտելեան միջև: Երեք անձ կայ Աստուածութեան մէջ, թէպէտ «անձ» բառը սովորական առումով հասկնալու չէ: Բայց Բրիստոս Յի-

սուսի մէջ երկու անձ չկայ, այլ մէկ անձ և երկու ընտելիւն: Անձի միտելիւնը բացարձակ է, ընտելիւն երկուտելիւնը ամբողջ է: Եւ Քրիստոսի գործը անոր անձին ընծայուելու է: Պէտք չէ որ ըսենք թէ Քրիստոս Աստուածն ըրաւ զայս, և Քրիստոս մարդն ըրաւ զայն, այլ թէ Աստուածաւ մարդը ըրաւ ամէնը: Միայն մէկ Քրիստոս կայ:

Այս ժողովը վերջ չտուաւ Քրիստոսի անձին վերաբերեալ մէջին, որ շարունակեց և հորիւր տալի կտրը առիթ եղաւ հինգերորդ ժողովի մը գումարման, որ սակայն փոքրիկ ժողով մը եղաւ և բողոքատար քիչ կարեւորութիւն ունեցաւ: Հայերու, Յակոբիկեաններու, Խաչաթուրներու, Հաւելչներու և Մարտիններու եկեղեցիները բնաւ իրեւնեղինակաւոր ժողով չընդունեցան Քաղկեդոնի ժողովը և միաբնակ կը համարուին, այսինքն իրեւնեղի կը քարոզեն որ Քրիստոս լոկ մէկ ընտելիւն ունէր, մինչ Նեստորականները միւս ծայրակողութեան կը դիմեն, սնդեղով թէ ան իրապէս երկու անձ էր մէկ մարմնի մէջ ընակեալ:

Մենք Նիկիական Հանգանակը և Քաղկեդոնի ժողովին մէջ ընդունուածն ալ կարեւոր յայտարարութիւններ կը համարինք ամէնէն խորին և կարեւոր խնդիրներէն մէկուն նկատմամբ: Իրեւնեղ մարիա կ'ընդունինք զանոնք ոչ թէ վասն զի ժողովներն ըրին այդ յայտարարութիւնները, այլ վասն զի Նոր Կտակարանի վարդապետութեան համաձայն կը թուին: Ասոնք Քրիստոնեաներու ստուար մեծամասնութեան կողմէ ընդունուած են:

Սոյն յօդուածներու մէջ ամփոփուած իրողութիւնները Տր. Ֆիլիքի Շաֆի Եկեղեցական պատմութեան քաղցիւնք: Այս այնպիսի խնդիր մ'է որ բնաւ իր շահեկանութիւնը պիտի չկորսնցնէ: Այսու ամենայնիւ աղէկ է որ Եկեղեցիին ոյժերը այսօր մարդոց օգտին համար աւելի գործնական աշխատութեան նուիրուած են քան հայեցողական վիճաբանութեան:

Վ. Ե. Բ. Ջ.

ԱՊՍՅՈՅՅ ԵՒ ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ

Առաջինի վերջին թիւերէն մէկուն մէջ Տր. Լ. Էյլըթ կը պատասխանէ թղթակցի մը, որ կը հարցնէ, ի՞նչ տարբերութիւն կայ ապացոյցի և յայտնութեան միջև: Այդ պատասխանը այնքան հոծ ու գեղեցիկ ամփոփում է կրօնական հաւատքի հիմին որ կ'ուզենք մեր ընթերցողներուն առիթ մը տալ անոր ընթերցումէն օգտուելու:

Եթէ դուք այդ երկու բառերուն լոկ սահմանը կ'ուզէք, բառգիրքին պիտի գրկեմ ձեզ: Բայց կ'ենթադրեմ թէ ուրիշ բան մը կ'ուզէք: Կ'ուզէք զիտ-

նալ իմ գաղափարս թէ ի՞նչպիսի ապացոյց պէտք է իրեւնեղի դիտական եզրակացութիւններու և ի՞նչպիսի ապացոյց իրեւնեղի կրօնական հաւատքի: Նոյն և նման ապացոյց: Ձեռ կարծեր: Ի՞նչ է ուրեմն տարբերութիւնը: Ահա զայդ պիտի ջանամ բացատրել:

Երբ գիտուած այսինչ երեւոյթներէ այնինչ եզրակացութիւնները հաննաք, եզրակացութիւնները ապացուցուած կ'ըսուին: Չոր օրինակ, մէկը իրեւնեղի գոյ կ'ամբաստանուի: Չայն պաշտպանելու համար հարկ է ապացուցանել թէ դողութիւն ընողը ան չէր: Կարգ մը գիտուած երեւոյթներ կը հաստատուին վկայով, և այդ երեւոյթներէն ամբաստանեալին փոխանորդը կ'եզրակացնէ թէ մարդն անմեղ է: Եթէ ասոնք յաջողին գոհացնել դատաւորները, եզրակացութիւնը ապացուցուած կ'ըսուի: Այս է ապացոյցը:

Յայտնութիւնը քօղը հանել է: Հոգիին մէջ նախապէս թաքուն փորձառութիւն մը գտնել կամ յայտնել է: Սաղմոսներուն կ'ըսէ. «Ով իմ անձս, օրհնէ Տէրը, և անոր բոլոր բարերարութիւնները մի մոռնար, որ կը քաւէ բոլոր անօրէնութիւններդ, ու կը բժշկէ քու բոլոր հիւանդութիւններդ, որ կը փրկէ քու կեանքդ ասրականութենէ, և կը պսակէ քեզ ողորմութիւնով ու գթութիւնով, որ կը լեցնէ քու ծերութիւնդ բարութիւնով, ու քու մանկութիւնդ արծիւին պէս կը նորոգուի:»

Այս եզրակացութիւն մը չէ գոր կը հանէ ինչ-ինչ գիտուած երեւոյթներէ: Այլ բանալ կամ յայտնել է կարգ մը փորձառութիւններ, որոնց ինք գիտակից է: Խզճի խալթի ծանրութիւնն զբացած է այն անիրաւութիւններուն համար զորոնք գործած է, և այդ ծանրութիւնը վերցուած է իր վրայէն: Զգացած է բուն իր տկարութիւնները, ներկայացող փորձութիւններուն կուրծք տալու իր անկարողութիւնը: Զգացած է նաեւ տարօրինակ, անբացատրելի դօրութիւն մը, որով յաջողած է ձակաւոր և յաղթել անոնց: Զգացած է վերջապէս թէ իր այսինչ ընթացքին անխուսափելի վախճանը կործանում պիտի ըլլար, և թէ, կարծես զինք կասեցնելու համար խորհրդաւոր ձեռք մը կարկառուած ըլլար, կանգ ստաւ և փրկուեցաւ ստոյգ կործանումէ: Իր ծերութեան մէջ աչքը սեւեռած է օր ըստ օրէ աւելի մօտեցող անձանց թախարհին առանց երկիւղի և ահի, այլ մանաւանդ մեծ խնդութեամբ և յուսադուարձ հրճուանքով, Եւ մեղի կը յայտնէ կամ կը պատմէ իր հողիւն այս ներքին փորձառութիւնը:

Կրօնքը Աստուծոյ կեանքն է մարդուս հոգիին

մէջ : Յայտնութիւնը այդ կեանքին բացումն է ուրիշներու առջեւ : Սբ. Գիրքը յայտնութիւն է , կամ աւելի ճշտելով , յայտնութիւն կը պարունակէ , վասն զի զԱստուած կը ցուցնէ իբրեւ մարդոց գիտակցութեան սահմանին մէջ ինկող փորձառութիւն մը : Թիկոսոս ֓ Փարբըր , մեծ քարոզիչը , երբ դեռ աղայ էր , Պոսթընի հրապարակէն անցնելու պահուն գետնէն քար մը առաւ թռչունի մը նետելու նպատակով : Ներքին ձայն մը սակայն կարծես ըսաւ անոր , Մի նետեր : Վարձեց քարը և վազեց , մօրը պատմեց այս փորձառութիւնը : Մայրը բացատրեց անոր թէ Աստուծոյ ձայնն էր այդ և թէ միշտ պէտք է հնազանդիկ անոր : Անաստեններու հանդէպ անգթութիւն արգելադ օրէնքը չապացուցուեցաւ անոր , այլ յայտնուեցաւ անոր մէջ : Սբ. Գիրքին պատմական մասը այնպիսի մարդիկ գրեցին , որոնք ժողովրդին կեանքին մէջ նշմարեցին ինչ որ Մաթիւ Արնոլտ կը կոչէ «մեզմէ դուրս զօրութիւն մը , որ հոգ. արդարութեան համար կը գործէ » : Այդ զօրութեան գոյութիւնը անոնց չապացուցուեցաւ իբրեւ իրենցմէ դուրս դանուող բան մը : Իրենք զգացին զայն իբրեւ իրենց մէջ ներգործող զօրութիւն : Ապացուցուած վարկած մը չէր այն , այլ յայտնուած ծածուկ փորձառութիւն մը : Սբ. Գիրքին բանաստեղծական մասը , ամէն բանաստեղծութեան նման , ի վեր կը հանէ Բնութեան երեւոյթներուն մէջ սքողուած ճշմարտութեան ու գեղեցկութեան կեանք մը , զոր անբանը կարող չէ տեսնել և ապուշը չտեսնել : Սակայն , շատ ուրիշ բանաստեղծութիւններու անմասն , կը նշմարէ սոյն ճշմարտութեան ու գեղեցկութեան մէջ արտայայտութիւն մը չնորձքի ու զօրութեան նոյն այն Հոգիին , որ մեր հոգիին մէջ կը բնակի և տեսիլքի զօրութիւն կու տայ :

Ապացուցէք զայն : Ձեք կրնար , ինչպէս չէք կրնար Նիսիարայի վսեմութիւնը ապացուցանել այնպիսի մէկուն , որ անոր մէջ կը տեսնէ լոկ եւ լիկորական վաճառելի ոյժ արտադրելու միջոց մը : Աստուած չապացուցուիր : Կ'ըմբռնուի , կ'զգացուի հոգիով : Մարդուս ներքին փորձառութեան այս յայտնութիւնը շատ անպամ կարող է նման փորձառութիւն մը յառաջ բերել ուրիշներու մէջ :

Մր. Հ. Ի. Բրէպլի գիրք մը գրած է «Երաժշտութեան Ունկնդրել» խորագրով : Շատեր չեն գիտեր երաժշտութեան ունկնդրել : Ձեն գիտեր պատկեր տեսնել : Ձեն գիտեր աշխարհը տեսնել : Բայց ունին թաքուն ընդունակութիւն մը զոր անբանները չունին : Կարելի է զայն արթնցնել : Երբ

քնացող այդ կարողութիւնը արթնաց անոնց մէջ , այն ատեն անոնց կը յայտնուի ճշմարտութիւնը , գեղեցկութիւնը , կեանքը : Անոնց կը յայտնուի , վասն զի իրենց հէջ կը յայտնուի : Հոգին ջանի նման մութ է , բայց վառելու յարմարութիւն ունի : Երբ Աստուածային կեանքով բոցավառող ուրիշ հոգիի մը հպի , կը հրավառի և կը բոցավառի նոյն կեանքով :

Փրոֆ. Հըքսլի կ'ըսէ . «Ինչպէս Փառքաւորներ և Մոցարթներ , Նիւթըններ և Ռաֆայէլներ կան , ուրոնց գիտական և գեղարուեստական բնածին տաղանդը կարծես լոկ հպումի մը կը կարօտի դէպ ի լիակատար առագողութիւն և գործունէութիւն ուսնելու համար , և որոնց միջոցով մարդկային ազգը ծանօթութեան նոր հնարաւորութիւններ և գեղեցկութեան նոր յղացումներ կ'ստանայ , նմանապէս եղած են բարոյական հանձարի տէր մարդիկ , որոնց կը պարտինք պարտականութեան այնպիսի զաղափարականներ և բարոյական կատարելութեան այնպիսի մտապատկերներ , որոնց հասնիլ բնաւ կարող չեն հասարակ մահկանացունք » : Սբ. Գիրքը կրօնական փորձառութեան թանգարան է . ահա ինչ որ է այն : Կը յայտնէ կամ ի վեր կը հանէ իր զանազան մասերը գործնական հոգեւոր կեանքը : Եւ այդ կերպով նման փորձառութիւն մը կը զարթուցանէ ընթերցողին մէջ , Գրողին հոգեկան կեանքը ընթերցողին ալ մէջ զարթուցանելու այս կարողութիւնն է որ թանկագին կ'ընէ Սբ. Գիրքը և երկու իմաստով ալ յայտնութիւն կը դարձնէ զայն , հոգիին հոգեւորութիւն յայտնելով չնորձիւ անորներքին հոգեւորութեան յայտնուելուն :

Այսպէս Յիսուս Բրիստոս գերազոյն յայտնութիւնն է Աստուծոյ , Ինք գիտակցութիւնն ունէր Աստուծոյ , Իր դերագոյն , մնայուն և անփոփոխող գիտակցութիւնն էր այս : «Ես Հօրը մէջ եմ ու Հայրը իմ մէջն » , կ'ըսէր : Կ'ըսէր նաեւ թէ մենք Հօրը և Որդւոյն մէջ ըլլալու ենք , ինչպէս Հայրը և Որդին իրարու մէջ են : Կը յայտնէ կամ ի վեր կը հանէ զԱստուած մեզի , վասն զի կը յայտնէ զայն մեր մէջ : Տեսնել կու տայ պատկերը , որ առաջ անտեսանելի էր և լսել երաժշտութիւնը՝ որ առաջ անլսելի էր : Աստուած միշտ մեր մէջ էր , մեզի կը լսօնէր , բայց մենք չէինք լսել անոր ձայնը : Երբ ունկնդրել կը սորվինք Բրիստոսէ , այն ատեն լսել կ'սկսինք : Բրիստոսի հաւատալը հաւատալ չէ՝ թէ Բրիստոս մասնաւոր տեղ մը կամ ժամանակ մը ծնաւ մասնաւոր կերպով : Հաւատալ չէ ունէ վարդապետութեան , զոր Եկեղեցին կամ Եկեղեցիին աստուածաբանները յորինած են բնագոյնական այն

յարաբերութեան նկատմամբ զոր Քրիստոս ունի
 Հօրը հետ։ Այլ հաւատալ է Քրիստոսի։ Անոր մէջ
 յայտնուած տեսնել է Աստուածային կեանքը, կենս-
 դանի մարդու մը հոգիին մէջ կենդանի Աստուծոյ
 կեանքը, տեսնել՝ պատկառանքի, հաւատարմու-
 թեան և սիրոյ դերադոյն առարկան։ Քրիստոս և-
 րիտասարդին հարցոց․ «Ինչո՞ւ զիս բարի կ'ան-
 ուանես։ Մէկէ զատ բարի չկայ, որ է Աստուած։»
 երիտասարդը չկրցաւ պատասխանել, Անխօս մնաց։
 Չէր զիտեր թէ ինչո՞ւ բարի անուանեց զՔրիս-
 տոս Քրիստոսի հաւատալին է գիտնալ և այդ հարցման
 պատասխանել կարենալ։ Քեզի չափ բարի ոչ զոր
 գիտեմ, ըսել է․ ոչ զոր՝ որ այսքան պատկառանք
 կազդէ և իմ տենչս կը վառէ, ոչ զոր՝ որու հա-
 ճութեան այսքան կը ցանկամ, որու կեանքին նմա-
 նիլ այսքան կը տենչամ, որու ողին այսքան կ'ըզ-
 ձամ իւրացնել։

Ահա իմ անձնական հաւատքս Քրիստոսի վրայ։
 Շատ քիչ կարեւորութիւն կ'ընծայեմ անոր անձին,
 կամ անհունին հետ անոր ընտանցական յարաբե-
 րութեան, վերաբերեալ վարդապետութիւններու։
 Ան ինծի Աստուծոյ յայտնութիւնն է։ Չայն պաշ-
 տելը բարձրագոյն երկրպագութիւնն է։ Անոր գոր-
 ծը իր հոգիով կատարելը բարձրագոյն կեանքն է,
 իսկ զայն սիրելը և անոր հաճելի ըլլալը՝ բարձրա-
 գոյն տենչը։

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ԲԱՐԵԿԱՄ ՄՐ

Մր. Նաթան Շթրաւսի անունը Նիւ Եորք քա-
 ղաքի հաղարաւոր աղքատներուն սիրելի է։ Եթէ
 այդ քաղաքի սղտիկները զիսնային միայն՝ թէ
 ինչպէս երախտապարտ են Մր. Շթրաւսի, և եթէ
 իրենց զբաղումները ըզրուելէին, անտարակոյս
 պիտի արձակէին բարձր և երկար աղաղակ մը զու-
 վարանութեան և կ'եցէններու, վասն զի անկա-
 մեծ բարեկարգն եղած է ատուպեալ և անօթի ման-
 կիկներու։ Մր. Նաթան Շթրաւս ատանդչորս տա-
 րի ձրիաբար ամպշեալ կաթ մատակարարած է
 Նիւ Եորքացեակ մայրերուն անոնց մանկիկներուն
 համար, և Նիւ Եորքի Առողջապահական Վարչու-
 թեան վիճակագրութիւնները կը հաստատեն թէ
 շատ կեանքեր աղատուած են և շատ հիւանդութիւն-
 ներու և թշուառութեան առաջին տանուած է
 Մր. Շթրաւսի առատաձեռնութեան չորհիւ։ Մր.
 Շթրաւս անցեալ տարի ձրիապէս տուաւ, կամ
 չէր տաւ փարայի ծախեց, աղքատներուն 3,142,
 232 չիւ ամլացեալ կաթի աճողին քանակութիւնը։
 Աղքատներէն ոմանք գէթ 10 փարս տուին մէկ
 չիւ կաթի համար, բայց աղքատներուն յոյժ մե-

ծաղոյն մասը ձրի ընդունեցին զայն։ Բաց աստի
 Մր. Շթրաւս տուաւ կամ ծախեց 1,078,232 բա-
 ժակ կաթ հանրային պարտէզներու մէջ իրիւ զու-
 վացուցիչ ըմպելի։ Մեծ ընտելածարաններ չկան
 որոնց մէջ կաթ կը պատրաստուի, և մօտերս պայ-
 մանագրութիւն մը ստորագրած է շատ մեծ նոր
 ընտելածարանի մը շինութեան համար, որ պիտի
 դործածուի աղքատաց ընտելարաններու մէջ պա-
 տրագործող չքաւորներու մանկիկներուն փառ-
 թէօնի գրութեամբ զտուած կաթ պատրաստելու
 համար միայն։ Այս կաթին խնդրանքը այնքան տ-
 ւելցած է որ Մր. Շթրաւս, իր հարստութեամբն
 ու առատաձեռնութեամբն հանդերձ, դժուար կը
 գտնէ դոճացնել խնդրանքը, և հիմա կ'աշխատի
 քաղաքապետութիւնը համոզել որ իրեն ձեռնառու
 ըլլայ մասամբ, թէ և ինք առաջադրած է շարունա-
 կել աղքատներուն կաթ մատակարարելու գործը։

Մր. Շթրաւս ոչ միայն ձրիապէս միլիոնաւոր
 տուար արժէքով կաթ հայթայթած է անցեալ տառ-
 նըչորս տարիներուն մէջ, այլ նաեւ շատ օգնած է
 աղքատներուն, հաստատելով և պահելով մթերա-
 նոցաներ, կարօտեալներուն ածուխ բաշխելու հա-
 մար ձմրան խիստ ամիսներուն մէջ, նաեւ ծայրա-
 գոյն նեղութիւններու ժամանակ ընտելարաններ
 հայթայթած է աղքատներու և բարեկամէ զուրկ
 եղողներու համար։

Մր. Շթրաւս ծննդեամբ Հրեայ է, ինչպէս իր
 անունը կը ցուցնէ, բայց իր ողորմածութեան մէջ
 ցեղի խորութիւն չգիտեր, և ուէ կարօտ մէկը
 կրնայ բաժին ընդունիլ անոր առատաձեռնութեան
 նորոտաներէն։ Ամերիկա դնաց՝ աղքատիկ աղայ,
 1834ին, երբ միայն վեց տարեկան էր՝ Ծնողքը
 Ճորձիս նահանգը ընտելեցան, ուր փոքրիկն Նա-
 թան հանրային գործները յաճախեց։ Վերջերը
 ընտանիքը Նիւ Եորք փոխադրուեցաւ, և Նաթան
 տուտարական գոլէճ մը զրկուեցաւ։ Յետոյ վաճա-
 րականութեան մասաւ իր հօրը հետ, որ խեցեղէն-
 ներու և ազակեղէններու ներածիչ էր։ Այնուհե-
 տե Նաթան առանձինն մասաւ նպարեղէններու
 տուրեալին, և գրեթէ քսան տարիներէ հետէ ան-
 դամակցած է Բ. Հ. Մէյսի և Բնկ. ընկերութեան,
 որ աշխարհի ամէնէն խոշոր վաճառատուններէն
 մէկն ունի Նիւ Եորքի մէջ։

Միացեալ Նահանգաց մէջ չգտնուիր մարդ մը
 որ քան զայն աւելի լայն համակրանք տածէ աղ-
 քատներու և դժբաղդներու հանդէպ։ Անկախ իր
 սրտին մէջ մշտնջենաւորապէս ջերմ տեղ մը տուած
 է փոքրիկ մանուկներու համար։ Հաղարաւոր առ-
 լարներ ծախսած է մանուկներու ուղղակի բարեկ

ընկելու համար, և անոր բարի քրտին ոչինչ աւելի հզօրացէս կ'ազդէ քան տառապելու մանկութիւնը: Տառապէս հնազանդելով կը հաւատայ Գրիգորի պատուէրին, «Արածէ իմ գառնուկներս»: Եւ ահա մինչեւ ոչ ոք անօթի պիտի մնար այն կերակուրին որ մարմինը կը սնուցանէ, եթէ Մր. Շթրաւս (*) կարող ըլլար իր գաղափարը ի գործ դնել: Անկիւս ձեռք ձեռքի տուած կը գործէ այնպիսիներու հետ, որոնք մանուկները կը սնուցանեն հոգեւոր կերակուրով. բայց իր համոզումը այն է թէ մարմինն ալ պէտք է որ լաւ սնանի, եթէ օգտակարութեան բարձրագոյն աստիճանին հասնելու է:

ԵՂԻՍԱՐԷԹԻ ՍԽԱԼ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆԸ

Եղիսարէթ իր բոլոր կեանքին մէջ այնպէս զգացած էր թէ ինք սենեակի մը մէջ փակուած է: Երբ նոր հովիւը առաջին անգամ անոր այցելեց, ըսաւ, «Բարէ որմէրը չեն որ բանա կը շինեն», Եղիսարէթ պատասխանեց թէ «Թերեւս քարէ որմերը չշինեն, բայց աղքատութիւնը, անպատուութիւնը և տղիտութիւնը կը շինեն, ինչպէս դուք ալ պիտի հասկնայիք եթէ իմ տեղն ըլլայիք»: Եղիսարէթ զայս ըսաւ կիրք եղած և դառնացած:

«Բայց դուք առողջ էք», ըսաւ երիտասարդ պաշտօնեան, «դուք կարող էք շահիլ ձեր օրական հացը»: «Ես ատիկա չնորհք չեմ համարիր, այլ՝ իբրեւնէս. ամէնէն պզտիկ բանը զոր Աստուած կրնայ ընել: Ես ատիկա շատ քիչ բան մը կը համարիմ, և հազիւ արժանի երախտագիտութեան»: Եւ ունէ փաստ չէր կրնար փոխել անոր համոզումը: Եղիսարէթ գմբդակ կեանք մը անցուցած էր: Պաշտօնեան աւելի տեղեկացաւ անոր վրայ յաջորդ չաքաթներուն մէջ: Անոր բաժինն եղած էին արքեպոստոս հայր մը, ցաւալար մայր մը և ամէնօրեայ պայքար աղքատութեան հետ: Ինք առանձին էր հիւսիս, և իր ապրուստը կը շահէր ամէն տեսակ բաներ ընելով դեղին մէջ: Հաւատարիմ աշխատող մըն էր, և միշտ գործ կը գտնէր: Կրնար աւելի հանգստաւէտ կեանքով ապրիլ, բայց շատ կը զարհուրէր երբ աղքատանոցը միտք կը բերէր: Մեծ խնայութեամբ կը ջանար քչիկ քչիկ ստակ վար դնել որպէս զի գերծ մնար այս վերջին տառապանքէն:

Կարծուածէն աւելի չուտ եկաւ կարօտութիւնը: Յօգացաւ բռնուեցաւ անիկա, և անկարող

(*) Մր. Օսքար Շթրաւս, երկիցս Ամերիկեան դեսպան ի Կ. պոլիս և այժմ Ամերիկեան դահլիճին անդամներէն մին, Մր. Նաթան Շթրաւսի մէկ եղբայրն է:

եղաւ իր ձեռքերը գործածել աշխատութեան համար: «Կարծեմ տակուին կը պնդէք թէ Աստուած բարիք կ'ընէ ինծի», հեղինօրէն ըսաւ պաշտօնեան, որ զինք տեսնել եկած էր: «Այո», ըսաւ պաշտօնեան: «Բայց ես այդպէս չեմ խորհիր, և դուք ինծի մի գաք, մինչև որ տարբեր չզգամ: Ես ձեզ կ'անչիլ կու տամ եթէ փոփոխութիւն մը տեսնեմ ներսիդիս»: Եղիսարէթի ձայնը դառն հեզուութեամբ լի էր:

Պաշտօնեան ժպտեցաւ: «Ատիկա մեծ դիւտ մը պիտի ըլլայ, Եղիսարէթ», ըսաւ: Բայց մինչ կը մեկնէր, մտածեց թէ ինչպէս տեղի պիտի ունենայ այդ դիւտը:

Այդ գիշեր Եղիսարէթ, իր շերտ մը հացը և գաւաթ մը թէյը շինցակէն ետքը, բացաւ լրագիր մը զոր զրացի մը բերած էր: Ինք շատ ընթերցասէր չէր, բայց պէտք էր ժամանակը անցնել ունէ կերպով: Յանկարծ սա խօսքերը դառն իր աչքին. «Աղքատանոց տարուած: Շուշան, որ հինգ որբեր կը խնամէր, հիմա աղքատացած է»: Եղիսարէթ շունչը բռնուած ամբողջ կարգաց յօդուածը: «Անոր վիճակը իմինէս դժուար է», ըսաւ:

Յաջորդ օրը նորէն կարգաց յօդուածը, և զպայ թէ լիովին ճանչցաւ Շուշանը: Երբ թերթը տուող զրացին նորէն ներս եկաւ, Եղիսարէթ լրագրին յաջորդ թիւը խնդրեց, և Շուշանի վրայով ուրիշ տեղեկութիւններ փնտռեց անոր մէջ մեծ հետաքրքրութեամբ: Շուշանի վրայով բան մը չտեսաւ այլ ևս: Բայց լրագրին վարի կողմը անկիւն մը գտաւ քանի մը խօսք հաշմանդամ սուլու մը վրայ, որ կը ջանար իր հիւսնոյ մայրը պահել, բայց բուն ինք հիւսնոցացած էր: «Ճշմարիտ չարքաշ մէկն է այդ տղան, կը յուսամ թէ Ժողովուրդը պիտի օգնէ անոր», ըսաւ Եղիսարէթ, և լրագիրը մէկ կողմ դրաւ միւսին հետ:

Յաջորդ օրերուն՝ Եղիսարէթ սկսաւ անսկիւկ կերպով հետաքրքրութիւն ցուցնել լրագիրներու մասին, և իր խօսքին մէջ լրագիրներու գէղը կը ստուարանար կամայ կամայ: Հեազհեա՛ տառայ անոր զգալուն, անոր փնտռութիւնն նպատակը փոխուեցաւ: Այլևս չէր փնտռեր բարեքնութեան գրեթեմները, այլ այնպիսիներ որոնք կեանքի պայքարը կը մղէին անվահեր: Ասոնք անոր մտերիմներն եղան իր երկայն և առանձնական ժամերուն մէջ — հրշիջոցը, որ իր աչքը կորուսած էր մանկիկ մը աղտակու միջոցին, կոշկակարը, որ խնայուեցաւ թէ կը պահէր խեղանդամ անձ մը որ իր ազգականը չէր, իր ամենամեծ սպիտակամորթ զրացիէն չորս հարիւր մըն հեռի դառնուող միսիո-

նարը — ասոնք և շատ ուրիշներ իրեն մտածութեան առարկայ կ'ընէր օրէ օր. և մինչ կը խորհէր անոնց վրայ, կամայ կամայ կը սկսէր ըմբռնել երջանկութեան դադանիքը :

Օր մը, երբ պաշտօնեան կ'անցնէր, Եղիսարէթ պատուհանին դարնելով նշան ըրաւ. «Ես խոստացայ ըսել ձեզի երբ համոզուիմ թէ Աստուած ամէն բան արդարութեամբ կը տնօրինէ» ըսաւ Եղիսարէթ. «հիմա համոզուած եմ. Աստուած ամէն մարդու առիթ կու տայ ցուցնելու թէ ինք վատաբերա չէ» :

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒՆ ԱԿՈՒԱՆԵՐԸ

Շատ ուշադրաւ է ի Գերմանիա Հոխհայտի մէկ դպրոցին աշակերտներու ակումներուն քննութեան արդիւնքը, որու նկատմամբ կը տեղեկագրէ Ֆրանքֆորթի ընդհանուր հիւպատոս Րիչըրտ Կէտնըր : Քննուած 1,020 մանուկներէն 482ը մանչ էին և 538ը աղջիկ : Մանչերը ունէին 42,826 աւրուած ակաւայ, և միայն 2,416 ողջ ակաւայ : Միայն 19 մանչեր կատարելապէս տոռոջ ակաւայի շարք ունէին : 397 շարքեր անյարմար էին կերակուր ծամելու : 192 մանչերու ընդհանուր վիճակին մէջ անհանգստութիւն գիտուեցաւ, որու պատճառն էր ակումներու փառութիւն : Աղջկանց ակումներէն 15,747ը աւրուած էին և միայն 931ը տոռոջ : Միայն 16 աղջիկներ ունէին ակումներու կատարելապէս շարք : 205 աղջիկներ կը տառապէին իրենց ընդհանուր վիճակին մէջ փառած ակումներու պատճառաւ :

Այս քննութիւնէն տեսնուեցաւ թէ քննուած բոլոր ակումներուն հարիւրին 90ը աւրուած էին : 1,020 մանուկներէ միայն 35ը ակումներու ողջ շարք ունէին : 396 մանուկներու հիւանդատութեան պատճառը գէշ ակումներն էին : Քննութեան արդիւնքը կը ցուցնէ թէ ակումներու փառութիւնը ծայրագոյն աստիճան միասակար հեռեանքներ ունի :

ՕԴԱՆԱԻՈՐԳՈՒԹԻՒՆ ԴԵՊԻ ԲԵԻՆՈՒ

Մր. Ուոլթըր Ուէլմէն Մայիս 3ին դէպ ի նորվեկիա մեկնեցաւ Սփիցպէրկէ երթալու համար, իբրեւ իր երկրորդ տարուան գործը Հիւսիսային Բելու համակու յառակագծին համեմատ իր Աֆրիկա տնուն օդանաւով, որ այժմ նորվեկիա կը տարուի :

Տեյն Թէլէլաֆ կը գրէ հետագայ շահեկան տեսակցութիւնը անվիհեր երկրախոյզին հետ :

Մենք չլինած ենք բոլորովին նոր օդանաւ մը, որ կը յուսանք թէ պիտի չըսանք վախճանը զոր

տեսութեան առջև ունինք, այսինքն օդային ուղեորութիւն մը Սփիցպէրկէ Բելու և Բելուէն Սփիցպէրկէ Օդապարիկը 184 ոտք երկայն և 52 ոտք լայն է իր մեծագոյն արամագծին վրայ, խորանարդ ծաւալը 265,000 խորանարդ ոտք, և ամբողջ վերամբարձիչ ոյժը՝ 19,500 լիպրա : Նոր կառքը, որուն կմախքը պողպատ խողովակներէ կը բաղկանայ, 115 ոտք երկայնութիւն, 40 ոտք բարձրութիւն և 8 ոտք լայնութիւն ունի : Ասիկա օդապարիկին ներքեւ մօտիկը կը կախուի, միայն այնչափ հեռի՝ որ կառքին վրայ կայնողները զիւրաւ կարենան հասնիլ օդապարիկին : Օդանաւին գոգը կամ «քամակի սկիւրը» կը բաղկանայ 18 մասնաշափ լայն և 115 ոտք երկայն պողպատեայ տաշտէ մը, որ 1,200 կալոն քարիւղ կ'առնէ : Այս տաշտին դադաթը մեր նաւին տախտակամածը կ'ըլլայ իրօք : Այս վիճակին մէջ կը կշռենք տաշտին ծանրութիւնը որ է իբր 1,000 լիպրա : Երկու ծառայութիւն կը մատուցանէ անիւկա. վառն գի ոչ միայն է նպահով ընդունարան քարիւղին, այլ միանգամայն ծռակելէ կը պահէ նաւին կազմուածքը : Այս տաշտը տառնըրոս մասերու կը բաժնուի, քայքայման վտանգն արգելելու համար, և քարիւղը կարելի է ջրհանով պարպել այս տաշտին ունէ հատուածէն, այնպէս որ նաւը հաւասարակշռութեան մէջ պահուի : Նաւին յետակողմը կը գտնուի զեկ մը իբր 900 քառ. ոտք տարածութեամբ, և հեծանիւի անիւի ձևով, որ հակառակ իր խոշորութեան 30 լիպրա միայն կը կշռէ : Կեդրոնէն քիչ մը դէպ յառաջ դրուած է շատ ծանր շարժիչ մը, տոկոսութեան և ապահովութեան համար շինուած, որ 70 ձիու ոյժ ունի և 900 լիպրա ծանրութիւն, և որ երաշխաւորեալ է թէ պիտի գործէ չափունակ և հաստատապէս քանի՜ Ժամ որ ուղուի : Այս նոր օդանաւին մէջ միջինները, որոնք միւլենոյն տիպն ունին ինչպէս անոնք որ կը գործածուին Գաղղիոյ զինուորական օդանաւերուն մէջ, դրուած են կեդրոնը նաւին երկու կողմն ալ : Անոնք կը բաղկանան 11 ոտք արամագծով պողպատեայ երկու տախտակներէ, և վայրկեանը 300 անգամ կրնան թաւալիլ :

Օդանաւին այն մասերը, որոնք լնակութեան տահմանուած են, եռանկիւնի տեղեր են պողպատեայ կառքին ներսի կողմը : Ասոնք կրնան տառններկու շուներ պարունակել հանդերձ մեր պաշարներով և ուրիշ պիտոյքներով : Օդանաւին երկիւղէն կախուած է և թիթիւ ձողերու վրայ կը քալէ տաշտ մը որ կը պարունակէ 600 լիպրա պարէն, և որ նաւարկութեան անհետակին մէջ գտնուած անուորդի մը միջոցաւ կրնայ երթալ դալ կառքին ամբողջ երկայնքովը, այնպէս որ մեր կերակուրը

հայթայթէ ուր որ պէտքը ըլլայ, նաեւ կրնայ նաեւ ինչ հաւաստարարականութիւնը պահել: Պողոստեայ կառքին և տաշտին ամբողջ ծանրութիւնն է 2,200 լիպրա:

Մը. Ուէլմէն, խօսելով իր ուղեորութեան մասնաբաժանութիւններուն վրայ, կը յարէ:

Միտք ունինք մեր դէպ ի Բեռն ուղեորութեան միջոցին միշտ երկրի հետ կապակցութիւն պահել պարանի մը միջոցաւ: Երբեք 300-500 ոտքէ աւելի պիտի չբարձրանանք և մեր պարանը երկրի մակերեսին պիտի քսուի: Այս պարանը բացարձակապէս կարեւոր է մեր նաւարկութեան ապահովութեան համար և բաւական ծանր է: Փոխանակ պողպատ թել գործածելու, շինեցինք 15 մատ տրամագծով և 130 ոտք երկայնութեամբ և 1,400 լիպրա ծանրութեամբ մաշկեղէն օձ մը, սապէս ըսենք: Ասիկա լեցուած է պահճու կերակուրով որ 1,200 լիպրա կը կշռէ, և օգտնուէն կը կախուի պողպատեայ պարանով: Ծածկուած է պողպատեայ մանրիկ տափակ կտորներով, որպէս զի մաշկը պաշտպանուի և ամբողջ պարանը սահուն ըլլայ սառի կամ ձիւնի վրայ քսուելու տակ: Օգտնաւոր ընդարձակելով և պարանին պարունակած կերակուրը շատցնելով կարող կ'ըլլանք մեզի հետ տանիլ 3,000 լիպրա կերակուր, կամ այնչափ որչափ կրնայ բաւել օգտնուելին նաւապետներուն տանն ածիս, առանց դիմելու որոտորութեան կամ դուրսէն պարէնի:

Երկրախոյզը սապէս կը վերջացնէ խօսքը:

Այսպէս, մենք պատրաստուած ենք ունէ պատահականութեան որ կրնայ ծագիլ: Եթէ օգտնուել չյաջողի ծառայել իբրեւ ճշմարիտ յաճանաւ Բեռնին վրայ կամ անոր մօտ ունէ տեղ, օրինակի համար, կըրնանք վար իջնել սառնակոյտի մը վրայ, շինել հանգըստաւէտ հիւղ մը առձեռն գտնուած նիւթերով, և ամբողջ ձմեռը անցնել Բեռնին վրայ կամ մօտերը, և յաջորդ տարին ետ դառնալ բալխիրով: Պէտք է յարեմ հոս թէ մենք մեզի հետ կը տանինք տասներկու Սիպերիական շուններ, բալխիրներ և մանր նաւակներ և չմշկելու կատարեալ կազմածներ, ինկատի ունենալով այս կարելիութիւնները, եւ սակայն կը յուսանք և կը հաւատանք թէ ասոնց պէտք պիտի չլինայ, և թէ մեր Աւելի օգտնուել մեզ պիտի տանի Բեռն և նորէն ետ պիտի բերէ: Եւ կը յուսամ թէ մեր օգտնուելին ուղեորութիւնը տասնէն մինչև քսան օր պիտի տեւէ:

ՍԱՅԼԸՍ ՄԱՐՆԵՐ

(Շար. Նախորդ Բէնէն և Գերլ)

Վերջապէս. Այս ժամանակները Բէլլը օգտնուելու մէջ երկու մեծ գաղտնիքներ լուծուեցան:

Տասնըվեց տարի առաջ լաւ ընտանիքէ սերած, բայց չար ունակութիւններ ունեցած և անվայել կեանք մը ապրած երիտասարդ մը կորսուեցաւ և երբեք չգտնուեցաւ: Հիմա քանի որ ազարակապանները Սայլըսի տան մօտերը խոսպան երկիր մը մշակելու կ'աշխատէին, հին քարէ գուբին մէջի ջուրը պարպեցին, և շատ ատենէ ի վեր հորին մէջը ինկող մարդու մը ոսկորները գտան: Անոր քովը գտնուած ժամացոյցին մէջի անունէն հասկցան որ ան կորսուած երիտասարդն է: Նաեւ ոսկրի այն երկու պարկերը որ իր հետն էին՝ յայտնեցին թէ ան էր Սայլըսի ստակը դողդոջը:

Դողը Սայլըս Մարնըրի բարերար և հարուստ բարեկամ Մը. Քէսի եղբայրն էր: Անշուշտ այս բարեկամը ոսկին անմիջապէս Սայլըսի վերադարձուց: Հիւղակը շատ մը այցելուներ կու գային, Բայց հիմա Սայլըս և Էփի առանձին էին: Էփի իր հօրը ձեռքը բռնած էր և վառող մոմին լոյսովը իրենց քովի սեղանին վրայի երկար ատենէ ի վեր կորսուած ոսկին կը փայլէր և հայրը կը պատմէր ստակին նկատմամբ:

«Երբ առաջին անգամ ինծի եկար», ըսաւ հայրը, «այնպէս կ'երևնար թէ դուն ոսկրի պիտի փոխուէիր, և կ'ուզէիր որ այնպէս ըլլար: Բայց քիչ ատենէն խորհեցայ թէ ոսկին անէծք մը պիտի ըլլար, եթէ քեզ ինծմէ դատէր: Դուն այն ատեն չէիր գիտեր թէ քու ծեր հայրդ Սայլըս քեզ ո'րչափ կը սիրէր:» «Բայց հիմա գիտեմ», ըսաւ Էփի, «եթէ դուն չըլլայիր, զիս գործատուն պիտի տանէին, ուր զիս սիրող մը պիտի չըլլար:» Նոյն վայրկեանին դուռը զարնուեցաւ: Մը. Քէս հարուստ աղնուականը ներս մտաւ:

«Մարնըր», ըսաւ ան, «չատ ուրախ եմ որ ստակդ գտար. բայց յանցաւորը մեր ընտանիքին անդամներէն մէկը ըլլալը շատ մեծ ցաւ կը պատճառէ ինծի, և ամէն կերպով ես ինքզինքս քեզի պարտական կը զգամ:» «Տէր, ես արդէն շատ բաներու համար քեզի երախտապարտ եմ, և դուն այն դողութեանը մէջ մեղադրելի չէիր:» «Բայց քեզի բան մը հատուցանելու եմ: Դուն յոգնած և հանգստութեան կարօտ կ'երևնաս: Ստակդ քեզի երկաթ ատեն չի բաւեր: Դուն տասնըվեց տարի Էփիի հանգէպ շատ բարերար գտնուեցար: Մենք զաւակ չունինք, բայց լաւ տուն մը և մեզի պէտք եղածէն աւելի հարստութիւն ունինք, կը փափաքենք

Էփի մեղի հոգեզուականընել, անոր հետ մեր հարազատ զուական պէս պիտի վարուինք: Կը յուսամ թէ քու ծերութեանդ մէջ քեզի մեծ մխիթարութիւն մը պիտի ըլլայ տեսնել որ Էփիի այդչափ լաւ հոգ կը տարուի: Եւ վստահ եմ թէ ան քեզ միշտ պիտի սիրէ և երախտագէտ ըլլայ, յաճախ քեզ տեսնելու պիտի գայ, և մենք բոլորս ալ մեր ձեռքէն եկածին չափ պիտի աշխատինք քեզ հանգիստ պահելու»

Սալլըս դողալ սկսաւ, բայց ըսաւ, «Էփի, զաւակս, խօսէ, ես երբեք արդէնք պիտի չըլլամ քեզի: Մը. Բէսէ չնորհակալ եղիր»:

Էփի յառաջ եկաւ և քաղաքավարութեամբ լաւ տուաւ և ըսաւ, «Շնորհակալ եմ, տէր. բայց ես իմ հայրս չեմ կրնար թողուլ և ուրիշ մէկը անկէ աւելի սիրել: Մենք միասին ապրելով ամէն օր երջանիկ եղած ենք, և ես առանց անոր երջանկութիւն չեմ կրնար երեակայել: Ան սկիզբէն զիս սիրած և հոգացած է. և քանի որ կ'ապրիմ՝ իրեն պիտի փորձիմ, և ոչ մէկը մեզ իրարմէ պիտի բաժնէ»:

«Բայց դուն վստահ ըլլալու ես, Էփի», ըսաւ Սալլըս ցած ձայնով մը, «վստահ ըլլալու ես թէ երբեք պիտի չզղջաս որ ընտրած ես աղքատ կեանք մը անցընել, քանի որ կրնայիր ունենալ ամէն բանի ամէնէն աղէկը»:

«Ձեմ զղջար, հայր», ըսաւ Էփի. «երբեք պիտի չուզէի այնպէս բարձր դիրք մը ունենալ որ սիրած բարեկամներս ամենայն ինծի հետ խօսելու: Միշտ երազած եմ փոքր տուն մը, ուր հայրս սենեակին անկիւնը նստած է և ես զինք կը խնամեմ: Ես ասկէ զատ ուրիշ տուն չեմ ուզեր: Ես կը սիրեմ գործաւորները, անոնց կերակուրը և կերպերը»:

Եւ քանի որ արցունքները կը վաղէին, խանդաղատանքով մը աւելցուց. «Ես խոստացած եմ ամուսնանալ գործաւորի մը հետ, որ հօրս հետ պիտի բնակի, և անոր հոգ տանելու համար ինծի պիտի օգնէ»:

Ուստի Էփի հօրը քով կեցաւ, և դարնան մէջ Ահարոն Ուլիթրափի հետ ամուսնացաւ:

Երբ Էփի եկեղեցիին բակէն կ'անցնէր և դէպ ի դէպ կ'երթար, արևուն շողերը ծաղիկներուն վրայ կը փայլէին: Բոլորովին ձերմակ հագուած էր, և իր մազերը շուշանի մը վրայ զրուած ոսկիէ զարդի մը կը նմանէին: Մէկ ձեռքովը իր հօրը, Սալլըսի, ձեռքը բռնած էր:

Եկեղեցի երթալէն առաջ Էփի իր հօրը ըսած էր. «Ձիս քեզմէ պիտի չհեռացնես. բայց միայն Ահարոնը քեզի ուղի պիտի ընես»:

Հարսանիքի հանգէսէն վերջը, անոնք վերադար-

ձան Սալլըսի պղտիկ հիւզակը, որ հիմա յաւելուածական քանի մը սենեակ և Էփիի երեակայածէն աւելի մեծ պարտէզ մը ունէր:

Կարծես ծաղիկները ուրախութեամբ փայլեցան երբ այս պղտիկ, երջանիկ ընտանիքը տեսնուեցաւ:

«Ո՛հ, հայր», ըսաւ Էփի, «ի՜նչ գեղեցիկ է մեր տունը: Կարծեմ մեզմէ աւելի երջանիկ մէկը չկայ»:

«Այո», ըսաւ Սալլըս, «երբ Էփի ինծի խրկուեցաւ և ես զինք իմ անձիս պէս սիրել սկսայ, բաւական լոյս ունեցայ Աստուծոյ վստահելու: Եւ հիմա, քանի որ Էփի կ'ըսէ թէ զիս երբեք պիտի չթողու, կը խորհիմ թէ պիտի վստահիմ իրեն մինչև որ մեռնիմ»:

Սըվազ

(Անգղերէնէ)

ՆՇՄԱՐՆԵՐ ՄԵՐ ԴԻՏԱՐԱՆԷՆ

Նոր հրապարակութիւնները. — «Կնոջ Հոգեբանութիւնը». — «Դեպ է Բեւեռ». — «Պուէր Սալարար Մեռածին». — Փրոֆ. Վ. Յ. Յոյնթեանի Անգլ. Հայ Բարբարը. — Միսս Մեթարենդի Բանաստեղծութեանց հարթիկը, և այս Բանաստեղծութեանց Բանաստեղծական գրախօսակները:

Այս անգամ, սիրելի ընթերցող, մեր դիտողութեան առարկան պիտի ընենք վերջերս լոյս տեսած հրատարակութիւնները, որոնց վրայ սակայն լիակատար գրախօսականներ պիտի չդրենք մեր Նշմարներուն մէջ, թէ՛ մեր խորագրին հակառակ չըլլաւ և թէ ձեր համբերութեան պաշարը չսպառուեալ համար. և պիտի բաւականանք վերջերս մեր կարգացած այս քանի մը նոր դիրքերուն վրայ ամփոփ տեղեկութիւն մը տալով որքան որ մեր տրամադրելի սիւնակները կը ներեն:

Եւ երբ նախ «Կնոջ Հոգեբանութիւնը» անուն երկասիրութիւնը մեր անդարկին առարկան կ'ընենք, պատճառը ոչ ժամանակադրական է, ոչ ալ դրական տեսակետով ունեցած արժանիքն է, այլ պարզապէս դարուն ոգիին համեմատ նախնական ուշադրութիւնը կնոջ տալով gallantry դէմ մեղանշած չըլլալու մեր փափաքն է:

Կնոջ Հոգեբանութիւնը Փրոֆ. Մարտինսի հեղինակի մը գործն է, զոր Հայերէնի թարգմանած է շատ վաղուէ լեզուով մը Կիրառական լատինաց և լուսամիտ քահանաներէն Արթ. Տ. Կարապետ Ս. Թուխմանեան: Գիրքը, իր լայն դիմերուն մէջ, կը բովանդակէ կնոջ ֆիզիքական, իմացական և հոգեկան էություններուն ուսումնասիրութիւնը, որ որքան չահեկան թերեւս նոյնքան ալ մասնադիտական դասէ Հայ ընթերցողը կամ Հայ ընթերցողին: Հեղինակը խորապէս ուսումնասիրած ըլլալ կը թուի մասնա-

ւանդ կնոջ սիրան ու հոգին, անոր զգացումներու աշխարհը, որքան որ այս մը կրնայ ուսուցնասիրել կրնա. և իր զիրքին 13 զուկներուն վերջին երկուքը կը պարունակեն մանաւանդ կնոջ իրաւունքներուն հարցին զիրքը այլեւայլ երկիրներու մէջ: Դիրքը կը բաղկանայ 280 էջերէ և հրատարակուած է Մասթիստեան տպարանէն հրատարակելէ՝ Դարադաշեան Թովմասի (Կիրասոն) նախաձեռնութեամբ: Դիրքին թարգմանիչէն և հրատարակիչէն առանց ունէ գրգռւած մը ստացած ըլլալու կըրնամ ըսել թէ ընթերցման արժանի հատոր մըն է Կնոջ Հոգեբանութեանը:

— Դեպի Բեւեռ կնոջական աշխարհին մեզ կը փոխադրէ մեր աշխարհը, և մեր աշխարհին ալ ամէնէն անժամօթ մնացած մասերը: «Դէպի Բեւեռ» աշխարհահոյակ Նանդէնի զիրքն է, որուն համար հեղինակը ահապէս գրած չինեց: Մենք այս զիրքը կարդացինք ամենամեծ շահադրդուութեամբ, այնպէս ինչպէս կարդացած ենք Ժիւլ Վէռնի վէպերը, սա առաւելութեամբ որ մինչ այդ վէպերը սոսկ երեւակայական են, Նանդէնի պատմութիւնը վէպի մը արթնցումը հետաքրքրութեան կը կցէ նաեւ իրականութեան պատճառած շահեկանութիւնը: Դեպի Բեւեռ, որ Արեւելեան Մահուի տպարանէն լոյս տեսած է, Ա. Մահուի ծաւալով, թուղթով, տառերով և ձևով գիրք մըն է 216 էջէ բաղկացած զոր թարգմանած է Մեսրոպ Էֆ. Նուպարեան, որ խիստ կարեւոր ծառայութիւն մատուցած է մեր գրականութեան իր կարգ մը հրատարակութիւններով, և որ ծանօթ է մեր գրասէր հասարակութեան: Այս զիրքին վրայ Մանուէլի մէջ Յակոբ Տ. Յակոբեան գրախօսական մը գրեց, որով «գրականօրէն աննկատելի երկ մը» հռչակեց զայն: Մենք այս գիրքովութիւնը անիրաւ կը կարծենք. իրաւ է թէ «Դեպի Բեւեռ» բանաստեղծութիւն մը չէ, ոչ ալ վիպական հատոր մը ամբողջովին. բայց կերպով մը երկուքին միացումը կրնայ նկատուել անիկա. այնքան յուզիչ և գեղեցիկ էջեր կը պարունակէ, և շատ մը «գրականօրէն նկատելի»(?) երկերէն աւելի կեանք ու շահեկանութիւն ունի: Դիրքին թարգմանիչը, Մեսրոպ Էֆ. Նուպարեան, քաջ Ֆրանսապէս ու Հայապէս է, բայց իր այս-թարգմանութեան մէջ չեմ գիտեր ինչը կը պակսի, որով զիրքին լեզուն չունի ընթացիկ մարդու աշխարհաբարի մը սահուն, ճիշդ և ճշտակ հանդամանքը: Բայց այս տեսակ զիրքի մը մէջ, որպէս է Դեպի Բեւեռ, լեզուն երկրորդական կարեւորութիւն մը ունի միայն, և ուստի սիրով կ'ողջունենք այս գեղեցիկ հատորին մուտքը այս տարուան հրատարակուած զիրքերու ցանկին մէջ, որ բաւական ճոխ ըլլալ կը խոստանայ:

— Բեւեռն դէպի Հիւ Օբերը անցնելու մէկ ատուամի գործ է թուղթի վրայ. և այսպէս կ'անցնինք Մըմըրեանի հրատարակած «Պուէտ Խաչատուր Միսաքեան» հատորիկին: Մըմըրեան հին զէմքերը լոյսի հանող և հին անցքերը քրքրելու սիրող մեր խմատասէր գրագէտն է, որ անգամ մըն ալ երեւան կու գայ իր այս Հիւ Օբերով, և բազմապէս որ որ այս կարգի բանասէրներ ալ ունինք, առանց որոնց այս կարգի անձերն ու անցքերը մոռացումի փռչին տակ թաղուած պիտի մնային: Իր այս հատորը, որ 133 փոքրագիր էջերէ կը բաղկանայ, մեզի ոչ թէ միայն շահեկան տեղեկութիւններ կու տայ այս շատ տեսակէտներով եզակի անձին վրայ, այլ միեւնոյն ատեն լոյս կը տալէ Միսաքեանի «ժամանակակից իմացականին» վրայ:

Այս հատորիկին հերոսին չափ ալ ուշադրաւ է հատորիկին հեղինակին ինքնատիպ ոճը: Մըմըրեան չի սիրեր կոխուած ուղիներէ անցնել լեզուի կազմածին մէջ. իր խկատիւ բառերը, ձևերը և բացատրութիւններն ունի, որոնց նմանը ոչ ոք կը գրէ հիմա, որ անուն մը ունի այսօր մեր գրականութեան և լեզուին մէջ: Այս պատճառաւ իր լեզուն խորտոււորած է, թէ և պէտք է ընդունինք որ տեղ տեղ շատ հաճելի է այդ խորտոււորութեանց պատճառով իսկ: Բառերու ճոխ պաշար մը ունի միշտ իր արամադրութեան տակ, և զանոնք կը գործածէ, թէ և հնարոյ ըլլան անոնք: Եւ ասիկա զարմանալի չէ այն գրագէտին համար որ ներկայէն տեղի անցեալով և նորէն տեղի հինով կը շահագրգռուի: Ձևեր ունի զորս այսօր ոչ ոք կը գործածէ, և հաւանաբար, նոյն իսկ կարելի է ըսել՝ սպանափառ, ամուր կուտան մը ունի զանոնք գործածելու համար: Այսպէս զոր օրինակ կը գրէ կըրպա, կըրպա, հոգեւոր, Թորոհայոց, Էն. փոխանակ զրեղու կըրպա, հոգեւոր, Թորոհայոց, և մականակա երեք չի գործածեր այն բայերուն վրայ որոնց մէջ ձայնաւորի պատճառով կը մասնիկին ըը գեղջուած է, և կ'ընէ, «կաշակերտի», «կառնէ» Էն. Բայց այս ինքնատիպութիւնը իր երկասիրութեան զիրքը խախտելու հանդամանք չունի ընտել, և Պոետ Խաչատուր Միսաքեան իր արժանաւոր տեղին ունի իր գրական հատոր մը:

— Փրոֆ. Վ. Յ. Յակոբեանի Անդլ. Հայ. բառարանը թէ և գրական հատոր մը չենք կրնար կու չել, բայց պատուական աշխատասիրութիւն մըն է ան ալ, և անոր վրայ ալ կ'ողջունք մեր ակնարկը զարձակ: Բրոֆ. Յակոբեանի Անդլ. Հայ. բառարան

տողէն իսկ թախանձանքի, խնդիրքի, բացառանկա-
կանն պայմանադրական աստվածներու կրկնում-
ներէ կը բաղկանան : Անոր համար չեմ զարմանար
որ «Աղօթքի» բանաստեղծական լայն առումը ան-
տեսելով իր անձուկ խմաստովը զնահատէ, մինչ-
դեռ պէտք էր որ խորհէր թէ զիմորոշ յօդով մը
«Աղօթք» որակելէն վերջ, տեղի չկար ընդհանուր
աղօթքի հետ բաղդատելու ձեռնարկի մը, իբր թէ
աղօթագրքի մը կամ նոր հրատարակուելիք երգա-
րանին համար պատրաստուած ընտրելի մը ըլլար :
Տարակոյս չունիմ որ գիւրու-թիւնով որոշ պիտի տես-
նէր խորագրին սերտ պատշաճութիւնը գրուածքի
մարմինին հետ, երբ միայն նկատէր թէ քեր-
թուածը աղօթքէ մը զատ նաեւ կը ներկայանայ ա-
ղօթքի հիման մը, կուսանի մը վրայ, մանուկին
ու հօր մէջ տիրող հոգեբանական մէկ երեւոյթէն
հանրացնելով : Սոսկ հայր մը ըլլալը քաւական պի-
տի ըլլար հասկցնելու թէ ինչպէ՞ս «Աղօթք» խո-
րագիրը կ'արդարանայ գրուածքին հոգիին հետ
հաշտ ու համաձայն ըլլալով : Մանուկի մը տրուած
պարզ խաղալի մը, շաքար, պատկեր, գիտած ես
թէ օրբան ուրախացուցած է զինքը . և իբր հայր
զգացած չե՞ս անպատում գոհունակութիւն մը,
հրճուանք մը որ քու ողորտի նուէրդ այնքան բերի-
րութեան, ինքու-թեան ասիթ կ'ըլլայ, նոյն ատենը
ուրիշի մը ուրախութեան, երջանկութեանը պատ-
ճառ եղած ըլլալուդ գիտակցութիւնը փառաւորուե-
լու գոհունակութիւնը չը՞նծայեր քեզի և աւելի
փափաք մը, որ միշտ այսպէս զիրենք — մանուկ-
ները — ուրախացնես քու պարզեաներովդ ու աշ-
խատութեանդ պտուղներովը : Եւ անոն այս զգա-
ցումին արտայայտութիւնը իբր եղբակացութիւն
կը խտացուի քերթուածին վերջին երկու տողերուն
մէջ, որ թէ՛ չնորձակութիւն և թէ՛ խնդիրք մըն
է հաւատքը անուցանելով, թէ Աստուած ալ կը
փառաւորուի մեր ուրախութիւններովը : «Երբ
մենք ալ, ով Տէր, քու զաւակներդ ըլլալով, քու
տուած պարզեաներդ զո՞հ երախտիք կը յայնմնք,
գուն ալ չե՞ս ուրախանար ու փառաւորուիր :»
Խորագրի մը էական յատկանիշերէն մէկն ալ լա-
կոնիկ, կարճ, ըլլալն է, նոսե աւելցնելով, քիչ մըն
ալ քօղածածուկ ու անախակալի մը հրապոյրը սահող :

Ուրախ եմ որ իմ «Աղօթք» պայմանադրական,
կոխուած դեռնի մը վրայ ընդհանուր գծի մը չհե-
տևիր : «Աւետաբերի Բնիկացի» իր ճաշակին հա-
մաձայն աղօթքներ շատ կրնայ կարգաւ նոյն իսկ
Աւետաբերի մէջ, ինչպէս ճիշդ իր հարցումին ստու-
րեւ զետեղուած ստանուորը : Ահա, ես ուրիշ ա-
ղօթք մ'ալ կը զրկեմ Պատ. Աւետաբերի, որ սակայն

վստահ եմ թէ նոյն ընթերցողին քիչ տարօրինակ
չէ որ պիտի թուի :

Դոնեւ

ԱԿԻԼԻՆԵ

ԱՂԹՔԻՍ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Մուրացկան մը չըլլամ թող, Տէր,
Ձը վարժունս սոսկ իմ ձեռքեր
Շահու համար սին, փանաքի
Բուրվառ շարժել տունց խուսկի :

Դիշեր, ցորեկ սոսկ արցունքով
Ես կ'աղօթեմ անկողնիս քով .
Մի պատասխան տուր որ գիտեմ,
Թէ լոկ աղօթք չէ բաւական :

Երբ խնդրուածքս չեմ կատարեր,
Այդ իսկ սեպեմ քու անհուն սէր .
Թէ չտալդ ալ ինձ պատասխան
Պատասխան մ'է — սիրոյդ նշան :

Աղօթքներուս նախ պատասխան
Կեանքս ու հաւատքս, գործերս թող տան .
Պատասխանիմ ալ մեծն սեպեմ
Աղբիւր — շնորհիւ վսեմ :

ԱԿԻԼԻՆԵ

Բիւթ. հոգ. Միութեան տարեկան ժողովը իր
վերջին նստաչափին մէջ համոզում գոյացուց թէ
Տարածելի մէջ Աւետ. եկեղեցի մը շինելու ձեռ-
նարկը արժանի է եկեղեցիներու գրամական քա-
ջակերութեան :

Ազգապետարանս ալ Բիւթ. հոգ. Միութեան
չրջանակի եկեղեցիներուն կը յանձնարարէ այդ
նպատակին յատկացուած իրենց նպատակները Պայ-
պըլ Հառախի գանձապետ Ու. Ու. Փիթի ուղղել :

Կնի՛ Ազգապետարանի

Մեզի չե՞ս քիչ. Ի՞նչ Պէտք է Դիանայ Դե-
ւատի Մանչ Մը : Հեղինակ՝ Սիլվանուս Սդոլ,
Թարգմանիչ՝ Մ. Շամսանճեան, հրատարակիչ՝ Օ.
Արզուման, տպագրութիւն՝ Սադական : 1907, էջ
134, գիր 7 : Այս գիրքը թարգմանութիւնն է այն
հատորներէն մէկուն, որոնք Անդրիւսէն լեզուի մէջ
նշանաւոր եղած են սղոյցոյ լուծառացութիւն մա-
սուցանելով : Ուստի կը յուսանք թէ օգտակար
պիտի ըլլայ մեր դեռատիներուն :

Ե. Բրիտ. Ընկերակցութեան աղօթքի ժողով,
Ժամ 7½ (Բ. Թ.) ի Րէսթ, Դումգափու : Իւսկիւ-
տար, Ժամ 6½ : Նիւթ՝ Եբր. Ժ. 33 :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆԵՐՔԻՆ

Մայրաքաղաք. Շաբաթ Բերայի Սանթա Մարիա եկեղեցիին մէջ գոհարանական յատուկ պաշտօն կատարող երանցաւ Յրանց Եղեֆ կայսեր իբրեւ Հունգարիոյ թագաւոր պաւկման 40 ամեակին առիթով : — Խուլ համբերութեամբ տարեկան քննութիւնները տեղի ունեցան և արդիւնքը շատ գոհացուցիչ դատուեցաւ : — Խառնքիլ կանանց հիւանդանոցին համար, որու մատակարարութիւնը Քաղաքապետութեան կը վերաբերի, Փարիզէ Րէօնթիկէնեան ճառագայթի գործիք ապստրուած է : — Քաղաքապետութիւնը զեկոյց թէ ժողովուրդը, եթէ չուզեր խաբուիլ, հացը կշռով առնելու է փռապաններէն և չըջիկ հացավաճառներէն և, եթէ պակաս հացի պատահի, թաղապետական պաշտօնեաներու լուր տալու է : — Սապահ լրագիրն ալ մեծ մրցանակի վկայական և չքաղրամ ստացաւ Պեճիկոյ Լուվէն քաղաքին ցուցահանդէսին մասնակի բաժնի ժխտէն :

Նահանգներ. Տրապիզոնի կուսակալ Զիւլէր պէյ էտիրնէի կուսակալ անուանուեցաւ և իր նոր պաշտօնատեղին ուղևորեցաւ : — Վանայ նախորդ կուսակալ Թահիր փաշա Տրապիզոնի կուսակալ անուանուեցաւ : — Հիւսիսի երկաթուղիին շինութեան վերադառնալը կը հետադրէ թէ Մուտիսի կողմը ցարդ 39,525 խորմութիւն ճամբայ յարդարուած է : — Գետի և ցամաքի ճամբով Պատրայէ մեկնողներու դէմ հինգօրեայ քառանկիւն հաստատուած է ամսոյս 4էն ի վեր : — Իզմիրի Անդղիական Ընդհ. հիւպատոսը իր կատարելութեան կողմէ Այադնի կուսակալին 100 ոսկի յանձնած է նահանգին ողորդակներուն համար : — Տրապիզոնի և Սամսոնի դրամատէրներէն կազմուած չոզնուլային ընկերութիւնը 23 ոսկինոց 200 բաժնեթուղթ հրապարակ հանեց և ամէնը գնուեցան : Այժմ ձեռնարկած է չոզնուլի գնման : — Իզմիրի գորգի վաճառականները 300,000 ոսկի դրամապլուսով ընկերութիւն մը կազմած և անօրէն կարդած են ՎԱ. պէն էֆ. Սալարթաեան : — Պրուսայի, Վանայ և Րումէլիի ալլեայ կողմերը երկրագործութեան օգտակար անձրեւներ տեղացած են : — Չեռնոս պաշտօնատան ծանուցուած է Գոնսայի նահանգին բարեբերութենէն օգտուելու և մայրաքաղաքիս հացալոյսի թէ՛ որակը, թէ՛ քանակը աւելի արդիւնաւորելու նպատակով դրամ հայթայթել, ժողովրդին ընտիր սերմնացու բաշխել, նահանգին կեղ-

րոնը հողագործական նոր գործիներու միջոցով մը հաստատել և պատշաճ մասնավճարներով երկրագործներուն գործիք հայթայթել, ի հարկին ալ զանոնք հարկադրել որ այդ միջոցները գործադրեն : — 1321 Մարտ 16էն մինչև 1323 Մարտ 31 Սէլահիլի դարմանատունը գացած են 490 անձ, որոնց 470ը կապած չունէ խաճատուած են, 6ը պայէ, 9ը կատուէ և միւսները եղէ, էշէ, ջորիէ և ձիէ : Դարմանուածներէն հարիւրին հազիւ 1/4 մնում են : — Վանայ լճին վրայ բանկու համար առայժմ քարիւղաշարք փոքր չոզնու մը դրկուած է, որ ժամական 15 մղոն արագութիւն ունի և կրնայ 20 հոգի փոխադրել իրենց գոյքերուն հետ : — Մանիսա քաղաքը օդային կաղով լուսաւորելու արտօնութիւն խնդրուած է : Աղբրապիրը և յարակից թղթերը կը քննուին : — Մըխալլէի Պէյքէօյ գիւղի գորգի գործարանին համար բերուած բուրդը մաքսէ գերծ կացուցուեցաւ : — Այադնի նահանգին ողորդակ կողմերու մասնաւոր քննիչներուն ձեռամբ շինութիւններու պիտի ձեռնարկուի զրկուած նպաստներով : Նոյն նահանգներուն քանի մը կողմերը երևան ելած մարտիներն ալ պիտի ջնջուին : — Ստամպէ կը գրուի թէ ամսոյս սկիզբը կատարուած է անդուին շերամաբուծական մրցանակաբաշխութեան հանդէսը կուսակալին և բոլոր պաշտօնատարներուն ու Հանրային Պարաքի Վարչութեան մասնագէտ խորհրդական Թորգոմեան էֆ.ի և ուրիշներու ներկայութեամբ : — Պրուսայէ կը գրուի թէ շերամներու ներկայ վիճակը գոհացուցիչ է : — Օսմ. Պանքայի Մուսուլի ճիւղին բացումը կատարուած և գործառնութիւններն սկսած են : — Պաղտատի մէջ առևտրական սենեակ մը հաստատուած է :

Այլապէս. Լահէի խաղաղութեան երկրորդ գնդապետախորհրդին Օսմ. պատուիրակներն են Էվգաֆի նախարար Թէրիան փաշա, Հոռմի Օսմ. դեսպան Րէչիտ պէյ, Կայս. Անձնական Գահնուց պաշտօնեայ Րաիֆ պէյ, Մախսուսէի վարչութեան խորհրդին զեր նախագահ ծովային Ֆէրիդ Մէհմէտ փաշա և Սպարապետի Դրան սպայակոյտի երկրորդ ճիւղին անօրէն գնդապետ Սաիտ պէյ, Պատուիրակութիւնը շաբաթ մեկնեցաւ Քէօսթէնձէի չոզնուլու և չորեքշաբթի Լահէ ժամանեց : — Պէսիմ Էօմէր փաշա, որ Կարմիր Խաչի համաժողովին ներկայ պիտի գանուի Լիւստոնի մէջ իբրեւ Օսմ. պատուիրակ, կիրակի Լոնտոն ուղևորեցաւ : — Չեռնոս հաս իշխանութիւնը հարցման մը պատասխանեց թէ, երբ դատավարութեան մը միջոցին անոր վերաբերող ուրիշ դատ մը երևան ելլէ և բուն գատը

այդ երկրորդին կախեալ ըլլայ, նախ երկրորդ դատը պէտք է տեսնել և յետոյ առաջինը: — Երկրորդ դատին Դրամատան 1320 ի իրական դրամադուլին էր 405,744,385 դահ., նախորդ տարուանին 27,993,544 աւելի: Զուտ չափն էր 8,485,983 դահ., նախորդ տարուանին 1,722,297 աւելի: — Սուէդի ջրանցին անցեալ տարուոյ ընդհ. հասոյթն եղած է 4,479,565 Անգլ. ոսկի, նախորդ տարուանին 212,763 պակաս: Բաժնետէրերու ժողովը որ ամսոյս 4ին գումարեցաւ՝ որոշեց 5 Անգլ. ոսկի, 1 չլիլն և 4 բէնի շահաբաժին տալ: Անցեալ տարի ջրանցին անցած են 3,975 նաւ, ընդ ամիսնայն 13,445, 504 տակառաչափ տարողութեամբ, և 353,881 ուղեւոր: Զրանցին խորութիւնը և լայնութիւնը աւելցնելու համար 1891էն ի վեր ծախսուած է 1,144,000 Անգլ. ոսկի: — Յունական թերթեր կ'ըսեն թէ Փիլոսի մէջ երեւան հանուած է Հոմերեան ամբողջ քաղաք մը, նաև Նեստորի գերեզմանը:

Բողոք. Ժող. Կիրակի Լանկայի եկեղեցին յատուկ պաշտօն մը կատարեց ի յիշատակ իր հանդուցեալ երէցին, Վեր. Գ. Տօմպալեանի: Պատ. Խ. Գուրգեան պարագային յարմար քարոզ մը խօսեցաւ և երգիչ խումբը սրաստուշ երգեր երգեց: — Երեքշաբթի և Հորեքշաբթի տեղի ունեցան Իւսկիւտարի և Ռ. Հիսարի Ամերիկեան գոլէճներուն ամառը ջի հանդէսները: Առաջինը տուաւ 7 չրջանաւարտուհի, 1ը միայն Հայ (Օր. Արշալոյս Յրէնկեան), երկրորդը 26 չրջանաւարտ, 12ը Հայ և միւսները Յոյն, Պուլկար և Ամերիկացի: — Կայս. կառավարութեան կողմէ քննիչ մարմին մը կարգուեցաւ Պէյրութի Ամերիկեան Բժշկական Վարժարանին քննութիւններուն ներկայ ըլլալու համար: — Վեր. Տիգրան Բէճեպեան Մարաշի առաջին եկեղեցիէն հրաւիրուած է իւրեւ քարոզիչ և Յուլիսի սկիզբէն հոն պիտի քարոզէ:

Հայ Լուս. Ժող. Կիրակի Իւսկիւտարի Սբ. Խաչ եկեղեցիին մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ Ռէթէոս Պէրպէրեան էֆ.ի համար: Այդ անիթով ընտիր քարոզներ խօսեցան Պատրիարք Հայրը և պատարագիչ Տ. Բաղդէն Վրդ. Եւսաճայն երգեցողութիւնը շատ յաջող էր և գեղեցիկ տպաւորութիւն ըրաւ բոլոր ունկնդիրներուն վրայ: — Կիրակիոյ կաթողիկոսութեան դիւանը չընտրեալ կանոնով մը ծանոյց թէ Կաթողիկոսին ուղղուած ամէն գրութիւններ «Շնորհազարդ» տիտղոսով պէտք է ուղղել: — Արմաշու Դպրեվանքին խնամակալութեան անդամներէն Ունճեան և Բարաղամեան էֆ.ները իրենց հրաժարականը ետ ամսելու յոյս չեն տար: Ուստի կը կարծուի թէ Պատ-

րիարք Հայրը առ այժմ պիտի ստիպուի իր ձեռքն ամենը նոյն հաստատութեան վարչութիւնը: — Տիւրքի երանուհի Թաղուր փաշա Յակոբեանի կողմէ Աղզ. Հիւանդանոցի կտակուած 12,000 ոսկիով Բերայի մէջ դնուած շէնքը շարժի պաշտօնապէս նոյն հաստատութեան վարչ. արձանագրուեցաւ: — Իւսկիւտարցի Սաղայեան էֆ.ի կտակէն Աղզ. Հիւանդանոցին 1,600 ոսկի բաժին ինկաւ, Սբ. Կարապետի եկեղեցիին ալ 400: — Ընդհ. Ե. Ծառքի և Սարհանդի լրագիրները, որոնք արտօնատէր Տիգրան էֆ. ձեռքէն ձեռնի մահէն ի վեր դադրած էին, վերստին պիտի հրատարակուին անօրէնութեամբ հանդուցեալին որդի Յակոբ էֆ. ձեռքէն ձեռնի, որու հրատարակման արտօնադիր չնորհուած է: Կը չնորհաւորենք մեր պաշտօնակիցը: — Արեւել. առաջին մրցանակի վկայական ստացաւ Լուվէնի Միջազգային ցուցահանդէսի Մամուլի յատուկ Ժննդէն: Կը խնդակցինք մեր պաշտօնակիցին: — Ծառքի հանդէսի աղայոյ յատուկ թիւերը սկսան հրատարակել և Կանանց թերթի խմբագրութեան կողմէ աղայոյ թերթի մը հրատարակման այս ձեռնարկը կրնայ անոր յաջողութեան գրաւական մը համարուիլ, վասն զի աղայոյ բնութիւնը և պետքերը ամէնէն լաւ հասկցողները կրնան են: Յաջողութիւն կը մաղթենք: — Ղապիթիոյ Կեդրոնական Վարժարանի այս տարուոյ ընթացաւարտներուն բերանացի հարցաքննութիւնները երէկ սկսան և զրեթէ ամիս մը պիտի տևեն: Հարցաքննութիւնները տեղի կ'ունենան երկուշաբթի, Հորեքշաբթի և ուրբաթ օրեր յետ միջօրէի:

Առաքելական հրապարակ. Յունիս 8 (Ն. Տ.) Օ. Ռ. 100: Յոբն, Անատոլու ընդ Լաթիւ, Սև Ծով, 400 տար, քաղը 44-45 փր.: քաղը 135-150 դահ., նոյն մասը, 95-100, Սէնիկ. (Ա.) 88-89, (Բ) — 0-175-205: տեսա (Ա.) 103-105 դահ., Սէնի, Պալքէսի (Ա.) 98-101, (Գ) 93-95: քաղը 62-65 փր., (Բ) 52-54, Անատոլու 48-50: Թէֆէի, Ենկիւրիւ-Եողղատ քաղը 18-19 դահ.: համար զոյգ թիւերը 27: Բաբլո, Թրիէսթէ, կենդանորդ 90 դահ.: Շաբաթ, Թրիէսթէ, կենդանորդ 90 դահ.: Սարք, 100 քաղը 5-54 ոսկի: Բիւն, Եգիպտոս, պարկը 88-90 դահ., Անգլիկ. 123-125 Բիւն (Ա.) 43 փր.: Բաբլո, Մալիս 30/12 Յունիս

Օմ. Միաց. Օ. Ռ.	101 34	Բուս. Երկթղ. փր.	151 62
Մէճիտիյէ	107 20	Նաբոլէոն	87 13
Մէթալիք	104 10	Գրիմիյ	50
Մանր արծաթ	104 10	Անգլ. ոսկի	109 34
Ռուսիոյ բոլ	94 10	Մանէթ	8 71

ԱՐՏԱՔԻՆ

Էս Գրքի Ֆրանսիական համաձայնութեան վրայ տեսակցութիւն մը հրատարակեց, զոր իր հանրաժանութ խմբագիրներէն Մ. Հանրի Նուստան ունեցած է Թոքիոյ Ֆրանսական նախկին գեսպան Մ. Հարմանի հետ։ Սա, ինչպէս յիշեցուց իր տեսակցին, տասներկու տարի վարած է այդ պաշտօնը և ակամատես եղած է Չինեւսական պատերազմին, հիւպատոսական իրաւասութեան վերաբերեալ դաշնագրերու վերաքննութեան, Պոքսերներու շարժման և Ռուսեւսական պատերազմին։ Իր յայտարարութիւններէն ոմանք վերին աստիճանի շահեկան են, կնքելի դաշնագրին վրայ կարծիքի առաջին հեղինակաւոր արտայայտութիւնն ըլլալով։ Մ. Հարման ըստ կարի նպատակաւ կը ներկայացնէ Ֆրանսայի դիրքը Փայր. Արեւելքի մէջ։ Կը կարծէ թէ Սիամի և Ճափոնի հետ Ֆրանսայի համաձայնութիւնները ապահովագրական երկու մուրհակներ են, որոնք Ասիական ոսնձգութեան դէմ կ'ապահովադրեն Հնդկաստան Ֆրանսական ստացուածները։ Հնդկաստան վրայ յարձակման Ճափոնական դիտաւորութիւններու երբեք հաւատացող չէր ինք և չէ։ Ճափոնի մօտակայ Եւրոպական ստացուածներու կարգին մէջ ուրիշներ կը տեսնէ, որոնք Ճափոնի համար աւելի շահեկան են քան Ֆրանսականները։ Կարեւորութիւն չընծայեր այն զրոյցին թէ Ճափոն Հնդկաստան կը ցանկայ իբրեւ լրնձի շտեմարանի մը։ Հոնտօ մեծ կղզիին հիւսիսային դաւառը և Հոքքայտօի պատուական երկիրը Ճափոնի տնտեսական ապագային համար թանկագին պահեստ մը կը կազմեն։ Յարեց թէ Ճափոնի համար շատ աւելի պարզ և աժան դործողութիւն է քիմիական քան պատերազմ մը, որ միլիոններու կը նստի։ «Պատուէնք Ճափոնցիները սա անկեղծ համոզումը տածելով թէ անոնց փառասիրութիւնները անուսից հարցերէ վեր են» Խոստովանեցաւ թէ անոնք կ'անձկան դրամական վարկ ստանալ Եւրոպայի մէջ և թէ կնքելի համաձայնութիւնը անոնց աչքին սա մեծ արժանիքն ունի թէ աշխարհի դրամական մեծագոյն հրապարակին աջակցութիւնը պիտի ապահովէ իրենց։ — Փարիզէ կը հեռագրուի ամսոյս 6 թուով թէ նախարարական խորհուրդը երկարօրէն զբաղեցաւ Լահէի գեսպանախորհրդին մէջ ուսումնասիրելի կէտերուն հարցով։ Արտաքին գործերու նախարար Մ. Փիշոն իր պաշտօնակիցներուն բացատրեց ինչ որ հետեւեալ օրը Երեսօր. Ժողովին մէջ պիտի խօսէր Ֆրանսական պատուիրակներուն հաղորդելի հրահանգներուն

ընդհանուր ողին հասկցնելու նպատակով։ Իրազեկ չըջանականերու ընդհանուր կարծիքով, ի՞նչ սպասադիմութիւններու սահմանափակման խնդիրը ձախողի, ինչպէս կ'ակնկալուի, գեսպանախորհրդին պատուիրակները աւելի պիտի փափաքին քիչ մը մղում տալ միջազգային իրաւարարութեան հարցին։ Լահէի վերջին գեսպանախորհրդին գլխաւոր արդիւնքն եղաւ իրաւարարութեան միջազգային ատեանը։ Այն ատեն ալ մեծ յուսախաբութիւն տեղի ունեցաւ զէնքնկէցութեան խնդրին նկատմամբ։ Այնպէս որ թերեւս որչափ քիչ խօսուի սպասադիմութիւններու սահմանափակման վրայ, այնչափ պիտի քիչնայ տէրութիւններու միջև անբաղձալի անհամաձայնութեան մը վտանգը։ Թայի Պերլինի թղթակիցը կը գրէ թէ կարելի է որ Բանթէ Կապէի ջատագովութիւնը թէ պէտք է որ գեսպանախորհրդին նիստերը հրապարակային ըլլան՝ Սնդգիոյ հանրային կարծիքին մէկ մասին ուղղուած էր։ Բայց առաջին նայուածքով չերեիր թէ միջազգային և դիւանագիտական մարմնի մը արժանապատուութիւնը կրնայ բարձրանալ վիճաբանութեան հրապարակայնութեամբ։ Խորհրդարանական վիճաբանութիւնները բոլորովին տարբեր կարգի մը կը պատկանին։ Լահէի մէջ ուսումնասիրելի առաջարկներէ ոմանց բնութիւնը նկատելով, վտանգ կայ որ գեսպանախորհուրդը վիճաբանութեան միջազգային ընկերութեան մը մակարդակն իջնէ և հոն հետեւորութիւնը գործի տեղն անցնի, եթէ բանախօսութիւնները հրապարակ հանուին լրատուներու ձեռամբ։ — Յունիս 4ին Աւստրիոյ հանդուցեալ էլիզաբէթ կայսրուհին ի պատիւ կոնգրեսուած յիշատակարանի մը բացումը կատարուեցաւ Վիեննայի մէջ Արտաքին գործերու նախարարութեան պաշտօնատան մօտ։ Յիշատակարանը Աւստրիոյ Ժողովուրդները կը նուիրեն Կայսեր, որ Կայս. ընտանիքէն չըջապատուած, անձամբ ընդունեցաւ զայն։ Հրաւիրակներուն մէջ կային հանգուցեալ Կայսրուհին քոյրերը, Երկուց Սիկիւկայց նախկին թագուհին և Թրանիի կոմսուհին։ Յիշատակարանի յանձնաժողովի ատենապետին ուղերձին պատասխանելով ստպէս ըսաւ Կայսրը. «Խորապէս զգածուած կու գամ այս վայրը, ուր յիշատակարան մը կը կանգնի ի նշան Աւստրիոյ Ժողովուրդներուն սիրոյն և անձնութեան թանկան հանդէպ իմ կենակցիս և հանդէպ իմ Այս յիշատակարանը ստապայ սերունդներու մէջ թարմ պիտի պահէ փառաւորեալ Կայսրուհին և Թագուհին յիշատակը և պիտի մարմնացնէ Ժողովրդին ու անոր ախրող զերդաստանին միջև զու-

նուստը միութեան սերտ կապը, անոնց համակրալից անձնութիւնը և հաւատարմական սէրը։ Այս նուիրական յիշատակարանին պատրաստութեան նպատակներէն ամէնուն ալ իմ խորին ու սրտազին չնորհալուծութիւններս կը յայտնեմ և յիշատակարանը կ'ընդունիմ ու իմս կը հռչակեմ։» Յիշատակարանը կը ներկայացնէ հանգուցեալ Կայսրուհին նստած զիրքի մէջ։ — Փարիզի մէջ կէս պաշտօնապէս հրատարակուեցաւ թէ Հապէշական երկաթուղիին արդէն իսկ շինուած մասը բանեցնելու և զիծը մինչև Ատտիս Ապաղա ամբողջացնելու համար ամէն կարգադրութիւններ եղած են։ Ֆրանսական կառավարութիւնը այս մասին կատարելապէս համամիտ է Մէնէլիք կայսրի։ — Շուէտի թագաւորին և թագուհիին ամուսնութեան յիշատակը տօնուեցաւ խնդութեամբ բովանդակ Շուէտի մէջ։ Սթոքհոլմի մէջ առաւօտուն կանուխ համերգութիւն մը լսուեցաւ եկեղեցիներու աշտարակներէն, յետոյ յատուկ հոգ. պաշտօն մը կատարուեցաւ Մայր Եկեղեցիին մէջ, ուր ներկայ էին թագաւորը և թագուհին և արքայական ընտանիքին միւս անդամները, Ն. Վեհափառութիւնները կառքով անցան քաղաքին պճնազարդուած փողոցներէն, և ամէն տեղ ուրախութեան սիրազեղ արտայայտութիւններով ողջունուեցան։ Բովանդակ երկրին մէջ ժողովներ եղան այս բարեպատեհ տոթութով նպատակ ու համար բարեսիրական զանազան հաստատութիւններու։ — Սիմլայէ կը հեռագրուի թէ Հնդկաստանի կառավարութիւնը նոր ու կարեւոր կանոններ հրատարակեց Հնդկի բանակի տեղացի պաշտօնէութեան վճարելի հանգստեան թուշակները բարւոքելու համար։ Այնպէս կը կարծուի թէ այդ փոփոխութիւնները բանակին արդիւնաւորութիւնը պիտի աւելցնեն՝ ղինուորական ծառայութիւնը աւելի սիրելի ընծայելով Հնդկաստանի մէջ։ — Իտալիոյ ղինուորական ծախքերու խորհրդարանական յանձնաժողովը 2,250,000 Անդր. ոսկիի իջեցուց բանակին համար Պատերազմական նախարարին կողմէ պահանջուած 8 միլիոնի վարկը։ Կ'ըսէ թէ որոշուած այս դումարը բացարձակապէս անհրաժեշտ է թնդամօթածիզներու անմիջական պէտքերուն և արեւելեան սահմանադիտի ամբողջութիւններուն համար։ Որովհետեւ բանակը քննութեան պիտի ենթարկուի, կանխահաս պիտի ըլլայ, կ'ըսուի, մեծազոյն դումարը չնորհել, վասն զի այդ քննութիւնը կրնայ տարբեր լոյս մը սփռել ընդհանուր ծախքերու խնդրին վրայ։ Նաեւ յոյս կը յայտնուի թէ այս յապաղման չնորհիւ վարչութիւնը թերեւս ուրիշ ընկերութիւններ գտնէ ներ-

քին կամ արտաքին, որոնք Գրուփի հետ կարենան մրցել թնդանօթ, ևս. հայթայթելու մասին։ Յանձնաժողովին այս ընթացքը հաւանօրէն դժնդակ կացութեան մը պիտի մասնէ Կառավարութիւնը։ Սինեոր Ճիոլիթիի հաւանեցաւ որ բանակին կացութիւնը և մատակարարութիւնը քննութեան մը ենթարկուէին հանրային կարծիքը խաղաղելու համար, և ահա այդ իսկ պատրուակով կը կրճատուի այն ծախքը, զոր Կառավարութիւնը անհրաժեշտ կը համարէր բանակին համար։ — Ուէլմէն բեեռախոյզին արչաւախտմբը տանող Ֆէլթեշ շոգենաւը Թրոմսէօէ Սփրիյպէրկ մեկնեցաւ։ Մր. Ուէլմէն ունի իր հետ 35 ընկեր և արչաւախտմբին բոլոր պիտայքները, նաեւ Ա. Լեյկա օդանաւը և կաղի դործիքներ։ Սիպերիական բալխիրի 29 շունները, որոնք անոր պիտի ընկերանային, դեռ չէին հասած։ Ատոնք տարբեր շոգենաւով մը պիտի զրկուին արչաւախտմբին կեղրոնատեղին ի Տէյնս կղզի, Սփրիյպէրկ։ Գլխաւոր ճարտարագէտը կ'ըսէ թէ օդանաւը և մեքենական բոլոր մասերը ընտիր վիճակի մէջ են։ — Չարը Սիպերիայէ Ալապա Պերինիկի նւղուցին տակէն գետնուղի մը շինելու արտօնութիւն տուաւ Ամերիկեան դրամատէրներու։ — Ծափոնի Փուշիմի իշխանը ամսոյս 7ին Գուլայէք ժամանեց և խանդավառ ընդունելութիւն մը գտաւ ընտիրներէն և պաշտօնական մարմիններէն։ Գաղաքապետն իր ուղերձով բարի գալուստ մաղթեց անոր իբրեւ ներկայացուցչին հարուստ ու զօրեղ պետութեան մը, որու մեծագործութիւնները, համբաւը, յառաջդիմութիւնը և սքանչելի զարգացումը ի դարու հրաշալիքներէն մին կը կազմեն։ — Գերմանիոյ հետ կնքուած Ամերիկեան առևտրական պայմանագրութեան յարակից մաքսային նոր կանոնադրին այն յոգեածը, որ կը տրամադրէ թէ առևտրական սենեակներու կողմէ որոշուած արժէքները Միաց. Նահանգները արտածուած ապրանքներու գնոյն համար վաւերական պիտի համարուին, կիրարկուի է միայն այն երկրներէն նկատմամբ, որոնց առևտրական սենեակները Գերմանիոյ կանոններուն նման պաշտօնապէս կապակցեալ են Կառավարութեան հետ։ Անգղիա, ըստ որում իր առևտրական սենեակները պաշտօնական մարմիններ չեն, պիտի չկրնայ օգտուիլ այս կարգադրութիւնէն։ Բայց մեծ ջանք կայ Անգլիոյ ալ գոհացում տալու։ — Միաց. Նահանգներու նախարարական պաշտօնին համար նոր թեկնածու մը երեւցաւ, Մերակուսական Նաքս։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ԵԱՌՐ ՊՅՈՒՅՆՆԵՐ

Յինճանճըլար եղբուշու Ամերիկան խան